

SISEMINISTEERIUM

Rahvastiku ja sidusa ühiskonna arengukava 2030 Kestlik Eesti

Rahvastikuministri valitsemisala
Rahvastiku- ja perepoliitika osakond

Eesti Naisteühenduste Ümarlaud 29.12.2020

Globaalsed rahvastikutrendid

- Maailma rahvaarv kasvab (praegu 7,7 miljardit) ning selle peamiseks põhjuseks on pikenev oodatav eluiga (maailmas 73 eluaastat -> 2050. aastal 77). Kõrgeim oodatav eluiga Jaapanis: 84,6; Eestis 78,7.
- Rahvastiku kasv aeglustub (1%-lt aastas 0,5%-le sajandi keskpaigaks). Kasvavad Aasia ja Aafrika, muud piirkonnad on stabiilsed või kahanevad.
- Sündimus kogu maailmas on langemas, praegu keskmiselt 2,4 last naise kohta. Alla taastetaseme 1/2 rahvastikust -> aastaks 2050 2/3.
- Linnades elab 55% maailma rahvastikust ja see võib sajandi keskpaigaks kasvada 70%-ni.
- Euroopa rahvastiku osakaal maailma rahvastikus langeb 12%-lt 4%-le.

Aafrika rahvastiku plahvatuslik kasv

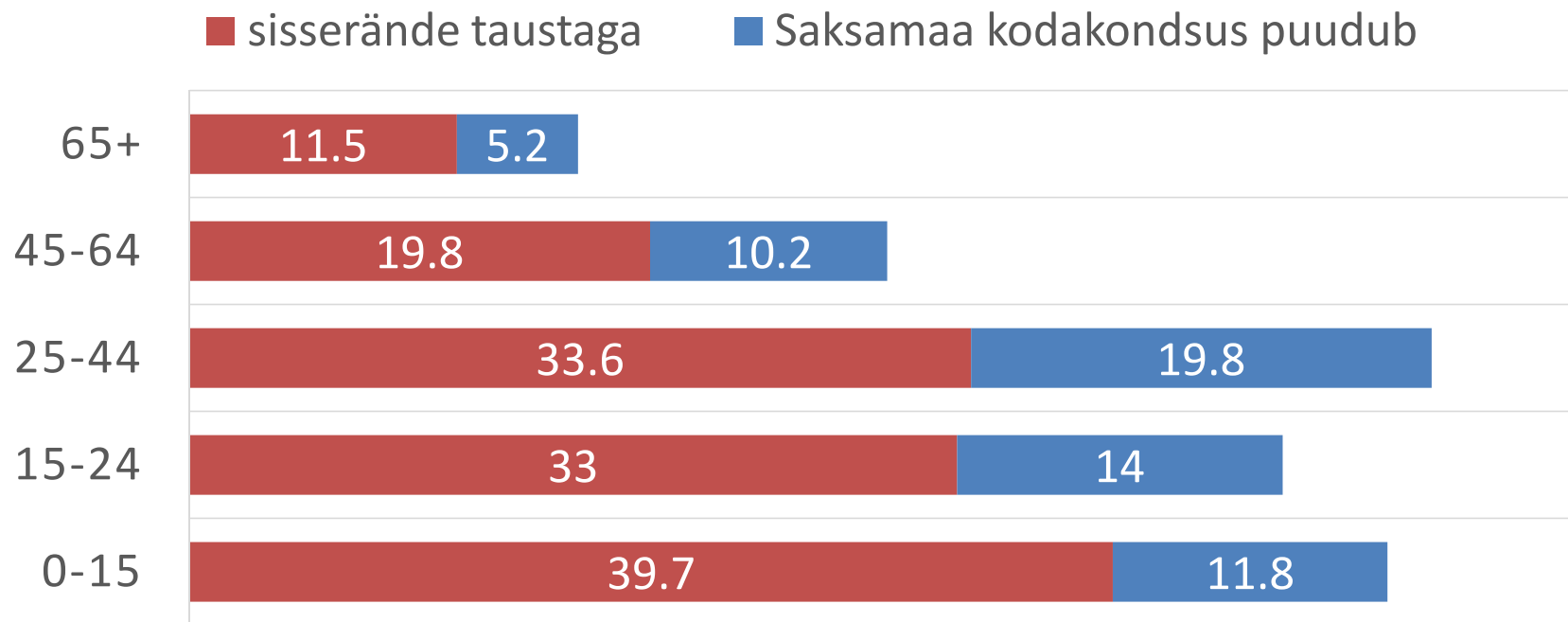
- 42,5% Sahaara-taguse Aafrika rahvastikust on alla 15-aastased

	Aafrika	EU 28
1960	300 milj	400 milj
2020	1,35 miljardit	500 milj
2050	2,5 miljardit	500 milj

- Aafrika rahvaarv on 30 aasta pärast Euroopa riikide rahvaarvust viis korda suurem
- Kui Aafrikast rändab välja 10% rahvastikust, toob see kaasa 250 milj immigranti, millest ca 125 milj võib jõuda Euroopasse

Saksamaa välispäritolu rahvastik

Rahvastiku ja sidusa ühiskonna arengukava 2021-2030

Siseministeeriumi rahvastikuministri valitsemisala ja Kultuuriministeeriumi koostöös

Loodava arengukavaga toetatakse:

- eesti keele, kultuuri ja majanduse arengut ning **Eesti rahvusriigi kestlikkust**, austades iga inimese õigust säilitada oma keel ja kultuur;
- lõimumist ja ühtekuuluvustunnet Eesti ühiskonnas;
- inimeste ühiskondlikku aktiivsust, mis on ühistegevuste ja ühtekuuluvustunde, tugevate ja jätkusuutlike kogukondade ning laiapindse otsustamise aluseks;
- välismaal elavate rahvuskaaslaste sidet Eestiga, mis on aluseks Eesti kultuuri ja identiteedi säilimisele ning tutvustamisele maailmas.

programm
„Kestlik
Eesti“

SISEMINISTEERIUM

KULTUURIMINISTEERIUM

Valdkonna „Kestlik Eesti“ – keskne probleem

- Rahvastikuprognnoosi järgi Eesti rahvaarv tulevikus kahaneb.
- Kuna sündimus on alla järelkasvu tagamiseks vajaliku taseme, on loomulik iive negatiivne.
- Prognoosi kohaselt kahaneb rahvastik järjepidevalt kõikjal väljaspool Tallinna ja Tartu piirkonda, kus elanikkond kasvab sisserände ning linnastumise tulemusel ka tulevikus.
- Sisserände suurenemise tõttu on viimastel aastatel eesti emakeelega inimeste osatähtsus rahvastikus kahanemisele pööranud.

Eesti kestlikkusele on ohuks:

- 2080. aastaks väheneb Eesti rahvaarv negatiivse loomuliku iibe tõttu 145 000 inimese võrra.
- Toimub ääremaastumine – kõigi maakondade rahvastik, v.a Harju- ja Tartumaa, väheneb 16-35% aastaks 2045.
- Eesti on välispäritolu rahvastiku osatähtsuse poolest EL tipus. Sisseränne toob rahvastikku juurde peamiselt piirkonda, kus rahvastik niigi kasvab. Lisanduv muukeelne rahvastik seejuures vähendab pealinna niigi habrast etnilist tasakaalu.

Lahendus

- Muudame Eesti elukeskkonna **pere- ja lapsesõbralikumaks, sündimust, tervist ja regionaalarengut toetavamaks.**

Eestis on võrdlemisi head väljavaated sündimuse kasvuks, sest keskmine **soovitud laste arv ületab saadud laste arvu oluliselt**. Naiste ja meeste puhul on soovitud keskmine laste arv 2,5, mis on üks Euroopa paremaid näitajaid, sarnanedes Põhjamaade, Läti ja Iirimaa samade näitajatega.

Kestlik rahvastik ning laste- ja peresõbralik riik

- Eesti rahvastiku kestmiseks väärtustatakse lapsi ja nende olemasolu ei tohi halvendada perede sotsiaalset seisundit ega põhjustada majanduslikke raskusi. See tähendab, et Eestis on hea perekonda luua ja lapsi kasvatada ning tänu sellele suureneb sündimus, mis tagab järelkasvu ja aitab peatada rahvastiku kahanemist.
- Arengukava elluviimisel keskendume sündimuse ja vanemluse toetamisele. Iga lapse heaolu on oluline. Väärtustame ja toetame lapsevanemaid ja lasterikkaid peresid. Samuti toetame tugevate ja kestvate peresuhete loomist ja hoidmist.

Kestlik Eesti Tegevussuunad:

1. Rahvastikupoliitika kavandamine ja koordineerimine valdkondade üleselt
2. Sündimust ja lastega perede heaolu toetava perepoliitika kavandamine ja elluviimise koordineerimine
3. Lasterikkuse väärtustamine ja toetamine
4. Turvaliste ja kestlike paarisuhete toetamine

TEGEVUSSUUND 1: Rahvastikupoliitika kavandamine ja koordineerimine valdkondade üleselt

- Soovime saavutada olukorra, kus rahvastikupoliitika on valdkondade üleselt hästi koordineeritud, mis aitab kaasa rahvastiku kestlikkusele ning eesti rahvuse, keele ja kultuuri kestmisele ning arengule.
- Selleks suurendame erinevate poliitikavaldkondade rolli rahvastikupoliitika eesmärkide toetamisel ja teeme valdkondade vahel koostööd

TEGEVUSSUUND 1 (jätkub):

Teeme koostööd:

- sisserände juhtimisel, et vältida Eestile jõukohase sisserände mahu ületamist;
- pensioni- ja pikaajalise hoolduse valdkonnas, et tagada perekonna ja järeltuleva maksumaksjate põlvkonna kasvatamise panusega arvestamine süsteemi arendamisel;
- üleriigilise asustuse säilimise ja arengu saavutamiseks ning konkurentsivõimelise elukeskkonna ja kvaliteetsete elutähtsate teenuste kättesaadavuse tagamiseks üle Eesti;
- vaimse tasakaalu ja tervise tõhusamaks toetamiseks ning laste ja lapsevanemate vajaduste arvestamiseks;

SISEMINISTEERIUM

TEGEVUSSUUND 1 (jätkub):

Teeme koostööd:

- sisserände juhtimisel, et vältida Eestile jõukohase sisserände mahu ületamist;
- pensioni- ja pikaajalise hoolduse valdkonnas, et tagada perekonna ja järeltuleva maksumaksjate põlvkonna kasvatamise panusega arvestamine süsteemi arendamisel;
- üleriigilise asustuse säilimise ja arengu saavutamiseks ning konkurentsivõimelise elukeskkonna ja kvaliteetsete elutähtsate teenuste kättesaadavuse tagamiseks üle Eesti;
- vaimse tasakaalu ja tervise tõhusamaks toetamiseks ning laste ja lapsevanemate vajaduste arvestamiseks;

SISEMINISTEERIUM

TEGEVUSSUUND 1 (jätkub):

- valdkondade ülese ennetuse valdkonnas, et tõhustada lastega peredega arvestamist ennetustöös;
- hariduse valdkonnas, et paremini toetada õppimise ja pereelu ühitamist, avardada täiendõppe ja ümberõppe võimalusi, rakendada paindlikumaid õppevorme;
- alushariduse süsteemi arendamiseks ning paindlikke õppevormide kasutusele võtmiseks üldhariduskoolis, et tagada head võimalused töö- ja pereelu ühitamiseks;
- tööturu valdkonnas eakate ja teiste tööturul nõrgemal positsioonil olevate ühiskonnarühmade tööhõive edendamiseks;

TEGEVUSSUUND 1 (jätkub):

- lapsevanematele ja omasteholdajatele paremaks töö- ja pereelu ühitamiseks paindlike töötingimuste loomiseks;
- andmete kogumise ja kättesaadavuse parandamiseks ning riikliku statistika arendamiseks, et tagada rahvastikuprotsesside juhtimiseks ja perepoliitika kujundamiseks vajalik info;
- keskkonnasäästliku eluviisi edendamiseks, et säilitada hea elukeskkond järeltulevatele põlvedele.

TEGEVUSSUUND 2: Sünnimust ja lastega perede heaolu toetava perepoliitika kavandamine ja elluviimise koordineerimine

Soovime saavutada olukorra, kus lastega peredele suunatud teenused on kvaliteetsed ja vastavad perede vajadustele. Kujundame perepoliitikat nii, et see toetaks paremini lastega perede heaolu ja sünnimust. Selleks:

- väärtustame igat last ning arvestame perede vajaduste ja eelistuste mitmekesisust ning muutumist laste kasvatamise aja kestel;
- väärtustame mõlema vanema, nii ema kui ka isa rolli laste kasvatamisel ning tagame valikuvabaduse ja paindlikkuse pereelu korraldamisel;

TEGEVUSSUUND 2 (jätkub)

- toetame ja väärtustame vanavanemate rolli ja põlvkondade vahelist sidusust;
- parandame laste ligipääsetavust, sh kujundame keskkonda lapsesõbralikumaks;
- täiustame lastega peredele mõeldud toetuste ja teenuste süsteemi (sh lapsetoetus, sünnitoetused, elatisabi, perede nõustamine);
- arendame vanemahüvitise süsteemi;
- loome riikliku perelepitussüsteemi;
- täiustame elatisabi süsteemi.

TEGEVUSSUUND 3:

Lasterikkuse väärtustamine ja toetamine

Soovime saavutada olukorra, kus lasterikaste perede elukvaliteet on võrdväärne teiste peredega ning Eestis on rohkem lasterikkaid peresid ja lasterikkus on ühiskonnas väärtustatud. Selleks:

- kujundame lasterikkust väärtustavaid hoiakuid, sh parandame lasterikaste perede ligipääsu erinevatele teenustele, sh huviharidusele, kultuuriüritustele jts;
- väärtustame koduse lasterikka pere vanema panust ühiskonda, sh pensionisüsteemi ja ravikindlustuse kaudu;
- arendame lasterikastele peredele suunatud toetuseid ja teenuseid;
- arendame lasterikaste perede eluaseme meetmeid.

TEGEVUSSUUND 4:

Turvaliste ja kestlike paarisuhete toetamine

- Soovime saavutada olukorra, kus on tagatud vanemlust toetavate ja paarisuhet tugevdavate teenuste kättesaadavus, et Eestis oleks rohkem õnnelikke ja kestvaid kooselusid.
- Selleks arendame turvalisi ja kestlikke paarisuhteid toetavat keskkonda ja teenuseid.

TEGEVUSSUUND 4 (jätkub)

Selleks:

- arendame inimeste oskust vägivalda ära tunda, seda õigel ajal märgata ja kohaselt sekkuda;
- parandame perenõustamise teenuse kättesaadavust ja kvaliteeti;
- arendame raseduskriisi nõustamise süsteemi;
- parandame paarisuhet ja vanemlust toetavate tõenduspõhiste koolitusprogrammide (nt PREP, Imelised aastad jts) kättesaadavust;
- arendame vanemahariduse süsteemi;
- teeme koostööd noortele mõeldud tunnetus- ja suhtlemisoskuste õppe ja perekonnaõpetuse arendamiseks.

Mõõdikud

Summaarne
sündimuskordaja

1,66 → > 1,66 → > 1,75

Kolmandate
sündide osatähtsus

19,7% → > 19,7% → > 20%

Laste suhteline
vaesus

17,2% → < 17% → < 16,5%

Noorte
osatähtsus, kelle
vanemad pole
lahutanud või lahku
läinud

60% → > 60% → > 60%

Teadlikkus
ebapiisavast
järelkasvust

49% → > 49% → > 49%

Perepoliitika kulude
osakaal riigieelarves

*(alg- ja sihttase
seatakse 2021. aastal)*

Eesti keelt ema-
keelena kõnelevate
inimeste osatähtsus

68% → > 67% → > 67%

Rahvastiku
osatähtsus
väljaspool Harju- ja
Tartumaad

42,8% → > 40% → > 40%

SISEMINISTEERIUM

Täna tähelepanu eest!

Rahvastiku- ja perepoliitika osakond
Lea.Danilson-Jarg@siseministerium.ee

